

Asia: VN/30248/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi vankeuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset kommentit esityksestä

Oikeusministeriö on pyytänyt sosiaali- ja terveysministeriön lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi vankeuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi. Sosiaali- ja terveysministeriö kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa. Sosiaali- ja terveysministeriö on ollut mukana valmistelemassa esityksessä ehdotettua sääntelyä alle 18-vuotiaan sijoittamisesta lastensuojelulaitokseen ja tekee mielellään yhteistyötä oikeusministeriön kanssa myös esityksen jatkovalmistelussa. Lisäksi esitysluonnoksessa ehdotettua sääntelyä vapautuvan vangin kuljettamisesta tahdosta riippumattomaan hoitoon on valmisteltu yhteistyössä oikeusministeriön, sisäministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön kanssa.

Yleiset kommentit esityksen tavoitteista

Sosiaali- ja terveysministeriö pitää esityksen tavoitteita kannatettavina. Sosiaali- ja terveysministeriö toteaa, että lapsen edun toteutumisen edistäminen alle 18-vuotiaiden vankien osalta koskien heidän nykyistä parempaa sijoittamistaan lastensuojelulaitoksiin on erittäin kannatettavaa lapsen oikeuksien toteutumisen ja alaikäisten vankien aseman parantumisen näkökulmasta.

Toiminta vakavissa yhteiskunnallisissa häiriötilanteissa / vankiloiden toiminta

-

Toiminta vakavissa yhteiskunnallisissa häiriötilanteissa / yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpano

-

Vankiloita koskeva sääntely, esim. vankilan alueen määrittely

-

Vankilan osastoja koskeva sääntely / tehostetun valvonnan osastot

-

Vankilan osastoja koskeva sääntely / sopimusosastot

-

Lakia alemmat säädökset ja määräykset

-

Rikosseuraamuslaitoksen valvontatoimivaltuudet

-

Rahan ja muiden maksuvälineiden käyttö vankilassa

-

Vankilasta vapautuvan vangin kuljettaminen tahdosta riippumattomaan hoitoon

-

Vangeille myönnettävät poistumisluvat

-

Hoitoon pääsystä ajankohdasta ilmoittaminen

-

Sijoittaminen vankilan ulkopuoliseen laitokseen / aikuiset vangit

Esitysluonnoksen s. 63. todetaan, että ulkopuolinen laitossijoitus olisi ensisijassa mahdollista erilaisiin päihdekuntoutuslaitoksiin, mutta myös esimerkiksi mielenterveyskuntoutumista edistävä laitossijoitus olisi mahdollinen. Sijoitus voisi tapahtua esimerkiksi perhekuntoutuksena, hoitokotisijoituksena taikka erilaisina Kelan järjestäminä kuntoutuksina. Sosiaali- ja terveysministeriö ehdottaa, että esityksessä täsmennettäisiin hoitokotisijoituksen -käsitettä, koska esitysluonnoksessa jää epäselväksi, mitä sillä tässä yhteydessä tarkoitetaan.

Sosiaali- ja terveysministeriö pitää tärkeänä, että tahdosta riippumattoman hoidon toteutus säilyy vankeusaikana ennallaan, ja ettei ehdotettu sääntely aiheuta tähän muutosta. Sosiaali- ja terveysministeriö ehdottaa, että esityksessä selvennettäisiin vielä sitä, että ulkopuoliseen laitokseen sijoittaminen ehdotetussa sääntelyssä tarkoittaa nimenomaisesti vapaaehtoisuuteen perustuvaa hoitoa tai kuntoutusta.

Sijoittaminen vankilan ulkopuoliseen laitokseen / alle 18-vuotiaat vangit

Vaikka nykysääntely mahdollistaa alaikäisen vangin sijoittamisen lastensuojelulaitokseen, on sosiaali- ja terveysministeriön näkemys, että sääntelyn selkeyttämiselle ja täsmentämiselle on selkeä tarve. Sosiaali- ja terveysministeriö pitää ehdotettuja muutoksia alle 18-vuotiaiden vankien sijoittamisesta lastensuojelulaitokseen, erittäin perusteltuina ja välttämättöminä, myös lapsen oikeuksien mahdollisimman täysimääräisen toteutumisen kannalta. Sosiaali- ja terveysministeriön näkemyksen mukaan ehdotetuilla muutoksilla voitaisiin parantaa alle 18-vuotiaiden vankien asemaa mahdollistamalla vankilan sijaan alle 18-vuotiaalle vangille hänen tarpeitaan sekä kasvuun ja kehitystään vastaava ympäristö, jossa häntä voitaisiin tukea myös rikoksettomaan elämäntapaan ja elämänhallintaan liittyvissä asioissa sekä turvata hänen sivistykselliset oikeutensa vankilaympäristöä paremmin. Ehdotetut muutokset selkeyttäisivät myös moniammatillista yhteistyötä Rikosseuraamuslaitoksen ja lastensuojeluviranomaisten kesken.

Muut mahdolliset huomiot esitysluonnoksesta

Niemi Veli-Mikko
Sosiaali- ja terveysministeriö

Peltorinne Johanna
Sosiaali- ja terveysministeriö